

Oponentský posudek na habilitační práci

MUDr. Lucie Kališové, Ph.D.

Universita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta

Stigmatizující metody léčby a péče v psychiatrii.

Autorka v předkládané habilitační práci využila svých publikovaných prací, členěných do dvou tematických okruhů: 1) stigma elektrokonvulzivní terapie (EKT) a 2) stigma psychiatrie a duševně nemocných související s používáním omezovacích opatření. Tyto publikace uvádí do souvislosti s vysvětlením a shrnutím problematiky na 162 stranách, které zahrnují i 424 literárních odkazů. Rozsah citací je bohatý, jsou citovány relevantní publikace nejen ze zahraničí, ale i z české literatury.

V obou částech komentuje historii a vývoji výše zmíněných stigmatizujících terapeutických postupů. Na vlastních datech pak ukazuje jejich současný stav a možnosti zlepšení. Obě části obsahují historické shrnutí a jsou v nich rozpracována a komentována vlastní výzkumná data.

Vlastní data z první části pocházejí především z autorčina grantového projektu Agentury pro zdravotnický výzkum na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN v Praze, kde se spolu se svým týmem zaměřili na sledování vedlejších kognitivních účinků u pacientů léčených EKT v době 2016-2018. Autorčiny vlastní výsledky přispěly k potvrzení hypotézy, že v kognitivním narušení během EKT hraje primární roli psychopatologie nemocných.

V druhé části práce „Stigma psychiatrie a duševně nemocných související s používáním omezovacích opatření“ po definicích pojmů a historickém souhrnu opět následuje komentovaný přehled vlastních dat, pocházejících především z mezinárodní studie *European Evaluation of Coercion in Psychiatry and Harmonisation of Best Clinical Practice* (EUNOMIE). Jedná se o dosud největší a nejobsažnější mezinárodní výzkum týkající se omezovacích opatření a autorka se na něm aktivně podílela. V centrech účastnících se EUNOMIE bylo celkem 4212 pacientů splňujících vstupní kritéria, 2026 (48 %) nedobrovolně přijatých pacientů bylo zařazeno do studie. Autoři ukazují, že téměř 40 % nedobrovolně přijatých nemocných zažije během hospitalizace aplikaci omezovacích prostředků. Hlavními prediktory užití jsou dle těchto analýz závažná psychopatologie, zejména akutní pozitivní psychotické příznaky, hostilita a podezřívavost. Rizikem je také snížené globální fungování před přijetím.

Celkové hodnocení

Celkově lze shrnout, že předkládané práce přinášejí jednak dílčí nové poznatky, jednak prohlubují nebo rozšiřují dosavadní znalosti uváděné v odborné literatuře. Předkládanou habilitační práci z odborného hlediska hodnotím velmi pozitivně.

K předložené habilitační práci mám jen několik formálních připomínek:

Autorce bych vytkl, že obě kapitoly uvádí hypotézou. Místo ní by bylo vhodnější použít termínu téma nebo motto. V přehledu stigmatizující literatury a filmové tvorby by toto téma bylo vhodné uchopit systematictější způsobem pomocí jasně daných kritérií, definujících jaké texty či filmy jsou zahrnuty do zkoumaného souboru a vypracovat pak jejich analýzu pomocí jednoznačných kvantifikovatelných kritérií, jak to učinila ve své disertační práci MUDr. Nawková. To je ovšem značně rozsáhlý úkol a mohl by být náplní doktorandské práce některého z budoucích Ph.D. studentů

Na závěr bych chtěl položit autorce několik otázek.

- 1) Autorka konstatuje, že trvání a míru narušení retrogradní paměti (zejména autobiografické epizodické) je obtížné hodnotit. Jak by měl vypadat nástroj, který by nám umožnil problematiku kvantifikovat?
- 2) Autorka sděluje, že nebyl shledán statisticky významný rozdíl mezi druhem anestezie (propofol vs thiopental) a kognitivním výkonem. Jiné studie, které autorka cituje ale tento vztah našly. Nemohlo to být ovlivněno velikostí souboru? Jak velký soubor bychom na základě Vašich výsledku potřebovali k nalezení se signifikantního rozdílu. Byla by taková studie realizovatelná?
- 3) Z výsledků studie EUNOMIA nevyplývá, že by byl přítomen závažný vliv charakteristik spojených s oddělením na používání omezovacích opatření. Lze to tedy interpretovat tak, že navýšení počtu ošetřujícího personálu nepřinese redukci omezovacích opatření?
- 4) Zvyšovala přeplněnost oddělení v českých centrech EUNOMIE riziko aplikace omezovacích prostředků?
- 5) Čím si vysvětlujete nárůst a následný pokles nedobrovolně přijatých pacientů v letech 2011, 2014 a 2017 z 13% na 28% a opět na 9,9%?

Závěrečné hodnocení

MUDr Lucia Kališová, Ph.D., ve své habilitační práci prokázala odborné znalosti, schopnost tvůrčí a kvalitní práce ve vědecko-výzkumné oblasti a její publikace z posledních let přinesly nové, dílčí poznatky v problematice stigmatizujících metod léčby a péče v psychiatrii.

Habilitační práci doporučuji v předložené formě k obhajobě a na základě úspěšné obhajoby, doporučuji přidělení akademického titulu docent.

V Plzni

15/5/2020

doc. MUDr. Jan Vevera Ph.D.

Přednosta

Psychiatrická klinika FN a LF UK v Plzni

alej Svobody 80

323 00 Plzeň

Tel. : 377103101

Fax.: 377103956